

ԿԱՐԾԻՔ

Էմիլյա Աշոտի Աբրահամյանի «Պատժի նշանակման ընդհանուր սկզբունքները արդարության սկզբունքի իրագործման համատեքստում ըստ ՀՀ քրեական օրենսդրության» վերտառությամբ, ԺԲ.00.05 (Քրեական իրավունք և կրիմինալոգիա, քրեակատարողական իրավունք) մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ատենախոսության վերաբերյալ

Պատիժ նշանակելը քրեական գործերով արդարադատության իրականացման վճռական պահն է: Դատարանի կողմից ընտրվող պատժի տեսակը և չափը պետք է դառնա կատարված հանցագործության հասարակական վտանգավորության լիարժեք չափանիշ, պատժի ենթարկվող անձին ուղղելու ամենակարճ ճանապարհ, ինչպես դատապարտյալի, այնպես էլ այլ անձանց կողմից նոր հանցագործությունները կանխելու գործուն միջոց:

Կատարված հանցագործության համար արդարացի և համարժեք պատժի նշանակման, հանցավորության կանխարգելման համար դրա արդյունավետության խնդիրը մարդկության պատմության ամենահինագույն հիմնախնդիրներից է:

Հասարակության զարգացման ներկա փուլում, քրեական պատիժը հանդիսանում է այն անհրաժեշտ և միևնույն ժամանակ արդյունավետ միջոցը, որով պետությունն արձագանքում է կատարված հանցագործությանը: Այդ իսկ պատճառով, պատժի ինստիտուտը, ինչպես նաև դրա նշանակման սկզբունքները, մշտապես կարիք ունեն մանրակրկիտ կանոնակարգման, ինչպես նաև գիտական հիմնավորման, որպեսզի քրեաիրավական ներգործության միջոցները կիրառվեն միայն այն սահմաններում, որոնք անհրաժեշտ և բավարար են պատժի առջև դրված խնդիրների ու նպատակների իրագործմանը հասնելու համար:

Թեև պատիժ նշանակելու ընդհանուր սկզբունքները հետազոտվել է մի շարք քրեագետների աշխատություններում, այնուամենայնիվ հայրենական իրավագիտության մեջ բացակայում են պատիժ նշանակելու ընդհանուր սկզբունքային պահանջների ուսումնասիրությանը նվիրված համակարգված

աշխատանք: Հետևաբար՝ ներկայացված ատենախոսության գիտական նորույթը կայանում է նրանում, որ առաջին անգամ Հայաստանի Հանրապետությունում ատենախոսության մակարդակով փորձ է արվել համալիր և բազմակողմանի հետազոտել ու վերլուծել արդարության սկզբունքի իրագործման համատեքստում պատժի նշանակման ընդհանուր սկզբունքների կիրառման տեսական և գործնական հիմնախնդիրները: Ատենախոսության գիտական նորույթն իր արտացոլումն է գտնում նաև պաշտպանության ներկայացված հիմնական դրույթների տեսքով առաջադրված տեսական դրույթներում, գործնական հետևություններում և առաջարկներում:

Ուսումնասիրելով և վեր հանելով պատժի նշանակման գործընթացը կարգավորող նորմերի գործնական կիրառության ընթացքում առաջացող խնդիրները՝ արդյունքում ներկայացվել են նշվածի կապակցությամբ տեսական եզրահանգումներ և օրենսդրական առաջարկություններ:

Պատիժ նշանակելու ընդհանուր սկզբունքներն ատենախոսն ուսումնասիրել է արդարության սկզբունքի իրագործման համատեքստում՝ ներկայացնելով նաև այդ սկզբունքի անառարկելի կարևորությունը, էությունն ու նշանակությունը: Կատարված հետազոտության հիման վրա ատենախոսը եկել է այն եզրահանգման, որ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածը ամբողջական չի արտացոլում արդարության սկզբունքի ողջ էությունն ու բովանդակությունը՝ արդյունքում հեղինակի կողմից առաջարկվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածը սահմանել նոր խմբագրությամբ:

Կատարված հետազոտության հիման վրա հեղինակի կողմից կարևորվել է նաև այն հանգամանքը, որ պատիժ նշանակելիս խիստ անհատական մոտեցում ապահովելու նպատակով դատարանները պարտավոր են բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվորեն հետազոտել ամբաստանյալի անձը բնութագրող տվյալները: Միաժամանակ, հեղինակը նշել է, որ անհրաժեշտ է հստակեցնել և օրենսդրորեն ամրագրել դատարանի կողմից պատիժ նշանակելիս գնահատման ենթակա՝ անձը բնութագրող հանգամանքների հստակ ցանկը:

Ներկայացված ատենախոսության կառուցվածքը բնորոշվում է աշխատանքի նպատակով և հետազոտվող հիմնախնդիրների շրջանակով: Այն համապատասխանում է թեկնածուական աշխատանքներին ներկայացվող չափորոշիչներին:

Կարծում եմ, որ ատենախոսության հեղինակին հաջողվել է գիտական պատշաճ մակարդակով համալիր հետազոտություն իրականացնել: Դրան նպաստել է հատկապես այն հանգամանքը, որ հեղինակը լայնորեն օգտվել է նախադեպային պրակտիկայից, վիճակագրական տվյալներից, վերլուծության է ենթարկել համապատասխան միջազգային փաստաթղթերը: Ատենախոսությունը կատարված է պատշաճ գիտական մակարդակով, ունի հարուստ էմպիրիկ հիմք:

Սույն թեկնածուական ատենախոսությունը արդիական աշխատանք է: Դրանում բազմակողմանի հետազոտության են ենթարկվել արդարության սկզբունքի իրագործման համատեքստում պատիժ նշանակելու հիմնախնդիրները: Թեկնածուական ատենախոսության բովանդակությունը համապատասխանում է ատենախոսության կառուցվածքին և ընտրված թեմային: Աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլուխներից, որոնք ներառում են ութ պարագրաֆներ, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից և երկու հավելվածներից:

Միևնույն ժամանակ, ներկայացված թեկնածուական աշխատանքում առկա են որոշ խնդրահարույց և մեր կարծիքով վիճելի դիրքորոշումներ, որոնք, չազդելով աշխատանքի դրական գնահատականի վրա, լրացուցիչ հիմնավորման կարիք ունեն: Մասնավորապես.

1. Պաշտպանության ներկայացվող դրույթներում տեղ է գտել հետևյալ միտքը. «Լեզվաբանական, պատմա-փիլիսոփայական վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ հասարակության մեջ գերիշխող աշխարհայացքի ազդեցության ներքո ձևավորված արդարության մասին պատկերացումները ձեռք են բերում օբյեկտիվ բնույթ: Այս համատեքստում արդարությունը, հանդիսանալով բարդ երևույթ և հիմնված լինելով ոչ միայն իրավական, այլ նաև սոցիալական և բարոյական տարրերի վրա, հանդես է գալիս որպես օբյեկտիվ երևույթ, որի հաշվառումը հնարավոր է և անհրաժեշտ՝ ինչպես քրեաիրավական նորմերը կառուցելիս, այնպես էլ կիրառելիս»: Կարծում ենք,

անհրաժեշտություն չկա հիշյալ դրույթը ներառել պաշտպանության ներկայացվող դրույթների շարքում:

2. Լրացուցիչ հիմնավորման կարիք ունի հանցանք կատարելու կամ պատիժ նշանակելու պահին հանցավորի վաթսուհինգ տարին լրացած լինելը որպես պատիժը մեղմացնող նոր հանգամանք նախատեսելու վերաբերյալ հեղինակի առաջարկը, զետեղված 14-րդ էջի 8-րդ կետում:

3. Պաշտպանության ներկայացվող 10-րդ դրույթում ատենախոսը նշել է, որ դատարանների կողմից անարդարացի պատիժ նշանակելուն նպաստող օբյեկտիվ գործոններից է նաև այն, որ ՀՀ քրեական օրենսգրքի Հատուկ մասի բազմաթիվ հոդվածների սանկցիաները ձևավորելիս օրենդիրը համակարգային հստակ մոտեցում չի ցուցաբերել:

Համաձայնելով նշված դրույթում արտացոլված այն դատողության հետ, որ սանկցիաների ստորին և վերին շեմերի միջև խզման նվազեցումը դատարանին հայեցողության ավելի սահմանափակ հնարավորություն կընձեռի՝ նպաստելով պատժի նշանակման չափանիշների հստակեցմանը, միևնույն ժամանակ կարծում ենք, որ լրացուցիչ փաստարկման կարիք ունի պաշտպանության ներկայացվող հիշյալ դրույթի 2-րդ մասում տեղ գտած այն դատողությունը, որ օրենսդրի կողմից ՀՀ քրեական օրենսգրքի մի շարք հոդվածներում սանկցիաների ստորին շեմ չնախատեսելը դատարանների կողմից անարդարացի պատիժ նշանակելուն նպաստող օբյեկտիվ գործոն է հանդիսանում:

Ինչպես երևում է նշված նկատառումների բովանդակությունից, դրանք հիմնականում կրում են մասնավոր բնույթ և չեն արժեզրկում ընդհանուր առմամբ հաջողված ատենախոսությունը ու պայմանավորված են հեղինակի հետագա աշխատանքներն առավել կատարյալ տեսնելու ցանկությամբ:

Հետևություն. Էմիլյա Աշոտի Աբրահամյանի «Պատժի նշանակման ընդհանուր սկզբունքները արդարության սկզբունքի իրագործման համատեքստում ըստ ՀՀ քրեական օրենսդրության» վերտառությամբ ատենախոսությունը համապատասխանում է ԲՈԿ-ի կողմից ներկայացվող պահանջներին, իրենից ներկայացնում է պատժի նշանակման ընդհանուր սկզբունքների հիմնախնդիրներին

վերաբերող համակարգված, համալիր և ավարտուն հետազոտություն, իսկ դրա հեղինակն արժանի է իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհման՝ *ժԲ.00.05* – «Քրեական իրավունք և կրիմինոլոգիա, քրեակադրաբողական իրավունք» մասնագիտությամբ:

**Հայ-ռուսական համալսարանի իրավունքի
և քաղաքականության ինստիտուտի քրեական
և քրեադատավարական իրավունքի ամբիոնի վարիչ,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ՝**

Յ. Մ. Բ.

Ն. Յու. Զոհրաբյան

**Հաստատում եմ՝
ՀՌՀ գիտքարտուղար,
Բ. Գ. Թ.**

Ռ. Ս. Կասաբարովա